

UWAGI OGÓLNE

Uwagi wstępne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju** oraz zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym jednostek gospodarki narodowej.

W tablicach zawierających informacje w podziale na miasta, przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek.

2. Dane prezentowane dla podregionów i powiatów odpowiadają poziomowi 3 i 4 *Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)*, opracowanej na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)* obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 58, poz. 685, z późniejszymi zmianami).

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

3. Prezentowane dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**, tj. wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie województwa, bez względu na formy organizacyjne i formy własności.

4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

5. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)**, opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1.1”. Aktualnie obowiązująca PKD wprowadzona została z dniem 1 V 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289). Wprowadzenie tej klasyfikacji, w miejsce PKD obowiązującej do 30 IV 2004 r., nie wpływa na dotychczas prezentowane w publikacji dane.

W stosunku do obowiązującej PKD zastosowano dodatkowe grupowanie, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.

Dane prezentowane w podziale **według rodzajów działalności** w:

- **usługach rynkowych** dotyczą sekcji: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała”, oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”,
- **usługach nierynkowych** – sekcji: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”;

2) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszana” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszana” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego.
„Własność mieszana” określona jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

6. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

7. Dane według sekcji PKD oraz w podziale administracyjnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i po-działów te-

GENERAL NOTES

Preliminary notes

1. *Data in the publication unless otherwise are presented according to the administrative division of the country in a given period, as well as in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.*

In the tables containing information divided into urban areas, the term urban areas is understood as areas located within the administrative borders of these units.

2. *Data presented for subregions and powiats correspond to levels 3 and 4 of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in countries of the European Union. NTS was introduced by a Decree of the Council of Ministers dated 13 VII 2000 (Journal of Laws No. 58, item 685, with later amendments).*

Subregions (level 3) group powiat-level entities.

3. *Presented data, unless otherwise indicated, concern the entire national economy, i.e., all units located on the voivodship territory regardless of organizational and ownership forms.*

4. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the number of persons employed, and (unless otherwise indicated) include entities employing:*

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- more than 49 persons.

5. *Data are presented:*

1) according to the **Polish Classification of Activities (PKD)** – compiled on the basis of the Statistical Office of the European Communities EUROSTAT publication “Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1.1”. PKD was introduced on 1 V 2004 by the decree of the Council of Ministers regarding the Polish Classification of Activities, dated 20 I 2004 (Journal of Laws No. 33, item 289). Introduction of this classification, instead of PKD binding until 30 IV 2004, does not influence the data presented in the publication until now.

In the Polish version of NACE an additional grouping was used under the item: “Industry” sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing” and “Electricity, gas and water supply”, as an additional grouping.

Data presented in division by kinds of activities in:

– **market services** concern the sections: “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods”, “Hotels and restaurants”, “Transport, storage and communication”, “Financial intermediation”, “Real estate, renting and business activities”, “Other community, social and personal service activity” and „Extra-territorial organizations and bodies”,

– **non-market services** concern the sections: “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education” and “Health care and social welfare”;

2) according to **ownership sectors**:

– **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership, as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),

– **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of private sector entity capital (property).

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

6. *Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.*

7. *Data according to NACE sections as well as according to administrative division are compiled using the so-called enterprise method, unless otherwise noted.*

In the enterprise (entity) method, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

rytorialnych.

8. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

10. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

11. **Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

12. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych i administracji.

13. **Wyjaśnienia metodyczne** dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdzie Czytelnik w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

14. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

17. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD)
NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE rev. 1

sekcje section

skrót abbreviation	pełna nazwa complete name
Handel i naprawy <i>Trade and repair</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>
Obsługa nieruchomości i firm x	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej <i>Real estate, renting and business activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne x	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>

Stan i ochrona środowiska

1. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem; rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

8. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

10. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

11. When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year, the number of the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.

12. Data do not include budget entities of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration, unless otherwise noted.

13. **Methodological explanations** concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

14. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the electronic method of data processing, in some cases component totals can differ from the amount given in the item “total”.

16. Statistical information originating from sources other than Statistical Office is indicated in the appropriate notes.

17. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names is given below:

Environmental protection

1. Information regarding **water withdrawal** concern:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting and forestry; fishing)” — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own intakes, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling up and replenishing fish ponds” — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation of water-line system” — all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces, etc.).

2. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 1, pkt 1) i 3).

3. Jako ścieki wymagające oczyszczania przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Większa ilość ścieków miejskich i wiejskich oczyszczanych od odprowadzonych siecią kanalizacyjną może występować w następujących przypadkach:

- oczyszczalnia otrzymuje ścieki oddzielnym kolektorem z zakładu lub do kolektora zakładowego odprowadzone są ścieki socjalno-bytowe z miast/wsi,
- kolektor zakładowy pełni rolę sieci kanalizacyjnej, lecz nie został przejęty przez jednostki prowadzące działalność wodociągowo-kanalizacyjną,
- ścieki są dowożone do oczyszczalni,
- stosowania metody określania ścieków komunalnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną opartej głównie na odczytach wodomierzy, przyjmując ilość ścieków równą ilości dostarczonej wody i informacjach o ryczałtowych ilościach odprowadzonych ścieków.

Dane o ściekach oczyszczanych dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez ścieki oczyszczane mechanicznie rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wyso-koefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi. W przypadku, gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

4. Informacje o źródłach i wielkości emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarce korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późniejszymi zmianami). Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co m.in. zapewnia porównywalność danych i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o emisji pyłów dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotwórczych, pyłów krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o emisji gazów dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną oraz niezorganizowaną (wykazaną przez większość jedno-

2. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 1, point 1) and 3).

3. Waste water requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground, or sewerage system from entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

An amount of treated city and village sewage greater than sewage discharged with the sewerage system may occur in the following cases:

- the sewage treatment plant receives sewage with a separate interceptor from a plant, or into the plant interceptor the domestic sewage from cities/villages is discharged;
- the plant interceptor fulfils the role of a sewerage system, but it has not been taken over by entities doing water supply and sewerage activity;
- the sewage is delivered to the sewage treatment plant;
- use of a method for specifying municipal sewage discharged with a sewerage system, based mainly upon readings of water meters, taking the amount of sewage equal to amount of supplied water and information on flat amounts of the discharged sewage.

Data regarding treated waste water concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters and into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment, mechanical and biological or mechanical, chemical and biological of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data concerning the population using waste treatment plants is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of the population using waste water treatment plants treating urban and rural waste. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of waste treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of waste treatment plant.

4. Information regarding the sources and amounts of industrial atmospheric pollutant emissions as well as the equipment reducing such pollutants and the effects of its utilisation concerns organizational entities established by the Minister of the Ministry of Environmental Protection and natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40 with later amendments). The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding particulate emissions concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilisers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding gas emissions concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized and disorganized emission (emitted by most of the surveyed

stek sprawozdawczych) w za-sadzie określoną tylko z procesów technologicznych.

5. Informacje o **odpadach** opracowane zostały na podstawie katalogu odpadów (wprowadzonego w życie 1 I 2002 r.), opartego o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, nie-stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwianiem.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

6. **Rezerwat przyrody** jest obszarem, na którym zachowane są w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych lub krajobrazowych.

7. **Parki krajobrazowe** są przestrzennie wydzielonymi obszarami o ściśle określonych granicach, poddanymi ochronie ze względu na nieprzeciętne właściwości naturalne środowiska przyrodniczego oraz wysokie walory estetyczne i turystyczne krajo-brazu. Na terenie parku obowiązuje zakaz lokalizacji inwestycji, które powodują degradację środowiska.

8. **Obszar chronionego krajobrazu** jest przestrzennie wy-dzieloną jednostką o ściśle określonych granicach, poddaną ochronie ze względu na mało znieszczone środowisko przyrodnicze, zachowujące zdolności równowagi biologicznej. Na obszarach chronionego krajobrazu zabronione jest fizyczne i chemiczne zanieczyszczanie środowiska.

9. **Pomniki przyrody** są to pojedyncze twory przyrody lub ich skupiska chronione ze względu na szczególne wartości naukowe, kul-turowe, historyczno-pamiętkowe oraz swoiste cechy krajobrazu.

10. **Dane o wydatkach inwestycyjnych i efektach rzeczowych inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej** prezentuje się zgodnie z *Polską Klasyfikacją Statystyczną doty-czącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska*, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana zo-stała na podstawie *Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Ochrony Śro-dowiska (SERRIE)* wdrażanego przez Unię Europejską.

11. **Fundusze ekologiczne (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych)** są to fundusze tworzone z: **opłat za korzystanie ze środowiska** (tj. kwot pieniężnych pobieranych za emisję zanie-czyszczających powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi); **kar za przekroczenia dopusz-czalnych norm ekologicznych**; **spłat pożyczek** udzielonych inwestorom oraz **opłat za wyłączenie gruntów rolnych na ce-le nierolnicze**, a także **innych kwot** ustalonych przez terenowe organy administracji rządowej oraz samorządowej.

12. Podziału wydatków inwestycyjnych według podregionów, powiatów i gmin dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Radni gmin i powiatów

1. Kadencja rad gmin, rad miast na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

entities) estimated solely on the basis of technological processes.

5. **Information regarding waste** was compiled on the basis of a catalogue of waste (introduced 1 I 2002), based on List of Waste introduced into legislation of the European Union 1 I 2002.

Information regarding the quantity and types of waste concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Waste shall mean any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Act on Waste of 27 IV 2001 (uniform text in Journal of Laws 2007 No. 39, item 251), which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Recovery of waste shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment waste shall mean the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life and health or the environment. Storing waste is also a method of rendering waste harmless.

Waste storage shall mean temporary waste storage or col-lection prior to its transport, recovery or disposal.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

6. A **nature reserve** is an area in which defined species of flora and fauna and elements of inanimate nature, having a significant scientific, natural, cultural or scenic value, are maintained in their natural or insignificantly altered ecosystems.

7. **Scenic parks** are areas with strictly defined boundaries, subject to protection due to the outstanding properties of their natural environment as well as the high aesthetic and tourist value of the landscape. Investment activities which result in a degradation of the natural environment are prohibited in these parks.

8. **Areas of protected landscape** are areas with strictly de-fined boundaries, subject to protection due to the relatively un-changed natural environment and capable of maintaining a bio-logical balance. Physical and chemical pollution of the natural environment is prohibited in these areas.

9. **Nature monuments** are individual natural objects, or their clusters, protected due to their scientific, cultural, historic and commemorative values as well as to their unique landscape characteristics.

10. **Data regarding investment expenditures and tangible effects of investments in environmental protection and wa-ter management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facili-ties, introduced on the basis of the Decree of the Council of Min-isters, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European Sys-tem for the Collection of Economic Information on the Environ-ment (SERRIE), implemented by the European Union.

11. **Ecological funds (Environmental Protection and Water Management Funds and Agricultural Land Protection Fund)** are funds created from income originating from: **fees for the use of the na-tural environment** (i.e.: payments collected for releasing air pollutants, landfilling waste, the removal of trees and bushes as well as for the abstraction and use of water and releasing waste water into water or the ground); **fines for transgressions of ac-ceptable ecological standards**; **repayments of loans gran-ted for investors**; **payments for designating agricultural land for non-agricultural purposes** as well as **other payments** established by regional divisions of the state and local self-government admini-stration.

12. The division of investment expenditures by subregions, powiats and gminas is made on the basis of the actual location of the investment.

Councillors of gminas and powiat

1. Term of gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

2. Charakterystykę radnych w jednostkach samo-rządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2006, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 12 XI 2006 r.

Bezpieczeństwo publiczne

1. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo — zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami) — jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie statystyki policyjnej, uzupełnionej informacjami o śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach i o postępowaniach wobec nieletnich w sądach rodzinnych.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., Dz. U. Nr 83, poz. 930) lub innych ustaw szczególnych.

3. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Dane o przestępstwach stwierdzonych ze względu na niedostępność informacji według gmin, zestawiono według zasięgu działania komend rejonowych policji (rejonów).

5. **Pożary** są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

6. Podziału pożarów według wielkości dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 XII 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego — Załącznik nr 3 (Dz. U. Nr 111, poz. 1311).

Powierzchnia i ludność

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu:

- zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgonu) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
- różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. — ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;

2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL — Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);

3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

4) sprawozdawczości sądów okręgowych — o prawomocnie orzeczonych rozwodach i separacjach;

5) wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 20 V 2002 r.

2. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności) za lata 2000

2. *The characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2006, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 12 XI 2006 election.*

Public safety

1. **An ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 coming into force on 1 IX 1998 (the Law dated 6 VI 1997, Journal of Laws No. 88, item 553, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a public prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police statistics, supplemented with information on investigations conducted by the public prosecutor's offices and family on juvenile proceeding in courts.

2. Data on ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Treasury Penal Code (the Law dated 10 IX 1999, Journal of Laws No. 83, item 930) or other specific laws.

3. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes, in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceeding and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. Data regarding ascertained crimes because of lack of information by gminas are presented by activity of police headquarters.

5. **Fires** are out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and law of nature, creating threat to live, environment and property.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

6. Division of fires by size was completed in accordance with the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 29 XII 1999, on rules of organization of national system of rescue and fire extinguishing — Enclosure No. 3 (Journal of Laws No. 111, item 1311).

Area and population

1. Tables of the chapter were compiled on the basis of:

1) the balances of the size and structure of the **population (actually living in a gmina)**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:

- changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
- difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (to 2005 — above 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;

2) the registers of the Ministry of the Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL — Common Electronic System of Population Register);

3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;

4) documentation of regional courts — regarding legally valid decisions in actions for divorce and separation;

4) results of the Population and Housing Census as of 20 V 2002.

2. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) for 2000 and

i 2001 opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002; zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.

3. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat, oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

4. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa — według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą — według miejsca zameldowania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego;
- rozwody i separacje — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo;
- urodzenia — według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony — według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

5. Przez niemowlęta rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

6. Dane o migracjach ludności opracowano na podstawie informacji o zameldowaniach na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

7. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

8. Liczbę ludności na 1 km² w przekroju jednostek podziału terytorialnego obliczono, w celu uzyskania dokładniejszego wyniku, na podstawie danych o powierzchni wyrażonej w hektarach.

Rynek pracy. Wynagrodzenia.

Rynek pracy

1. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Prezentowane dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej oraz duchowieństwa wszystkich wyznań.

Do pracujących według faktycznego miejsca pracy zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
  - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce), podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją

2001 was prepared assuming the number of population balanced on the basis of results of the Population and Housing Census 2002; was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002.

3. The working age population refers to males aged 18–64, and females aged 18–59. The non-working age population is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the post-working age population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:

- marriages — by the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage;
- divorces and separation — according to the plaintiff's place of residence;
- births — according to the mother's place of permanent residence;
- deaths — according to the place of permanent residence of the deceased.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

5. Infant is a child under the age of 1.

Data by births and deaths (including infant deaths) are presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

6. Data regarding migration of the population were compiled on the basis of information regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow – registration of departure from permanent residence.

7. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of facts of the defined kind to the number of population registered for permanent residence (as of 30 VI).

8. In order to receive more precise results, the number of population per 1 km² in the breakdown of units of territorial division was calculated on the basis of data concerning an area measured in hectares.

Labour market. Wages and salaries.

Labour market

1. Data regarding employment concern persons performing work providing earnings or income. Presenting data do not include persons employed in budgetary entities of the Ministry of the Interior and the Ministry of the National Defence as well as clergy.

Employed persons by actually workplace are:

- 1) employees hired on the basis of an employment contracts (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land,
  - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them), units conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
  - c) other self-employed persons, e.g. self-employed professionals;
- 3) persons engaged in outwork;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives, (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricul-

rolną i spółdzielni kółek rolniczych).

2. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły w zakładzie pracy, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Dane dotyczące **pracujących według stanu** po-dano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

3. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII wyszacowano dla 2006 r. na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 przeprowadzonych w maju 2002 r.

Od 2002 r. do pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nie zalicza się osób pracujących:

- 1) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
- 2) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby.

4. Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy i od 2004 r. — według faktycznego rodzaju działalności.

5. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Informacje dotyczą pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

6. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

7. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych (wprowadzonego od 1 I 1992 r.) oraz obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

8. Dane o liczbie bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne. Do 31 V 2004 r. obowiązywała ustawa z 14 XII 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst Dz. U. 2003 r., Nr 58, poz. 514, z późniejszymi zmianami)

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna – 65 lat;
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego;

4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub za-

tural production and agricultural farmers' co-operatives).

2. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. The main workplace of part-time employees is established by a declaration defining which workplace is the main workplace.

Data concerning **employment on a given day** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the main job.

3. Data concerning persons employed on private farms in agriculture as of 31 XII estimated for 2006 on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 conducted in May 2002.

Since 2002 the following employed persons are not included in the employed on private farms:

- 1) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **only** for their own needs,
- 2) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **only** or **mainly** for their own needs.

4. Data regarding employment are presented by actual (permanent) workplace and since 2004 — by actual kind of activity.

5. Data concerning average paid employment include exclusively employees hired on the basis of an employment contract. Information concerns full- and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

6. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

7. Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include the deduction from pay for personal income taxes (introduced on 1 I 1992) and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887, with later amendments).

8. Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promotion Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (the Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments) are classified as unemployed. Until 31 V 2004 the obligatory was the Law on Employment and Combating Unemployment of 14 XII 1994 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 58, item 514, with later amendments).

An **unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults or tertiary schools in the evening weekend, education system and extra curriculum education system, looking for employment or other kind of paid work and registered in a local labour office, appropriate for his/her permanent stay, if he/she fulfilled, i.a. the following conditions, among others:

- 1) is aged 18 or more;
- 2) is aged less than 60 (women), less than 65 (men);
- 3) did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, pension due to training, social-welfare pension, does not receiving: a pre-retirement benefit, or pre-retirement allowance, a rehabilitation benefit, a sick or maternity benefit,
- 4) is not the owner or holder (sole or dependent) of agricultural

leżnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych; nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;

- 5) nie podjęła pozarolniczej działalności lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 6) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 7) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 8) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka;
- 10) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Od 1997 r. za bezrobotnego nie uważa się osoby odbywającej szkolenie lub staż u pracodawcy oraz od 1 VI 2004 r. osoby odbywającej przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

„Długotrwale bezrobotni” są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

9. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów.

10. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również zbiorowym.

11. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 5) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną

real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha; is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;

- 5) *does not undertake non-agricultural activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or a retirement provision, excluding social insurance of farmers;*
- 6) *is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;*
- 7) *does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work, excluding income generated from money gathered on bank accounts;*
- 8) *does not receive, on the basis of the regulations concerning social welfare, a permanent social benefit;*
- 9) *does not receive on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood;*
- 10) *does not receive after termination of employment training.*

Since 1997 among the unemployed is not person undergoing training, an internship with the employer as well as since 1 VI 2004 person undergoing a job occupational training.

The “long term unemployed” are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding (since November 2005) the periods of traineeship and occupational preparation at the work place.

9. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the censuses results.

10. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

11. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) *during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employees, even without instructions;*
- 2) *when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is result of work relations.*

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) *during a business trip;*
- 2) *during a training within the scope of common self-defence;*
- 3) *at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 5) *performance of work, by members of agricultural producers’ co-operatives, agricultural farmers’ co-operatives and by*

- na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 6) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenia usług;
  - 7) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
  - 8) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
  - 9) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
  - 10) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

12. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

13. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

14. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdań dane:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz gospodarki łowieckiej, hodowli i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową), rybactwo (bez rybołówstwa w wodach morskich), górnictwo, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę, budownictwo, handel i naprawy, transport, gospodarka magazynowa i łączność, obsługa nieruchomości i firm (w zakresie wynajmu maszyn i urządzeń bez obsługi oraz wypożyczania artykułów użytku osobistego i domowego, informatyki oraz prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych), edukacja (w zakresie szkolnictwa na poziomie wyższym), ochrona zdrowia i pomoc społeczna (bez opieki wychowawczej i społecznej), działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarowania odpadami, pozostałych usług sanitarnych i pokrewnych);
- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania

Infrastruktura komunalna

1. Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych i prezentowane są według lokalizacji obiektów.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. W przypadku sieci wodociągowej informacje ograniczają się do sieci rozdzielczej, a w przypadku sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej magistralnej i rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych, od 2005 r. obejmują także gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

- other persons treated equally to members of a co-operatives, for the benefit of these co-operatives;*
- 6) *performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contacts of mandate or contracts of services;*
  - 7) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;*
  - 8) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
  - 9) *performing supplementary forms of military service;*
  - 10) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

12. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

13. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

14. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e. with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports. Data concern persons:

- 1) *employed by entities included in the sections: agriculture, hunting and forestry (excluding private farms in agriculture and hunting), fishing (excluding sea-fishing), mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas and water supply, construction, wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods, transport, storage and communication, real estate, renting and business activities (in regard to renting of machinery and equipment without operator and of personal and household goods, computer and related activities and research and experimental development on natural sciences and engineering), education (in regard to higher education), health and social work (excluding social work activities), other community, social and personal service activities (in the scope of sewage and refuse disposal, sanitation and similar activities);*
- 2) *exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.*

Municipal infrastructure. Dwellings

Municipal infrastructure

1. Data regarding municipal installations concern operative installations; data is presented by location of constructions.

2. Information regarding the length of the water-line, the sewerage systems and gas-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water-line and gas-line network** concerns street conduits excluding connections leading to residential buildings and other constructions. In case of water-line network information limit to the distribution network and in case of gas-line network includes data on the transmission (main) and the distribution network.

Data regarding the **length of the sewerage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewerage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water-line, sewerage and gas-line connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewerage system, with the main drainage system.

3. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity concern households, from 2005 also include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

4. Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

Mieszkania

5. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (np. hoteli pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (np. pomieszczenia inwentarskie, barakowozy, statki, wagony).

Mieszkanie jest to lokal składający się z kilku lub jednej izby, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o liczbie izb w mieszkaniu uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

6. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe lub lokatorskie, do których zaliczone zostały mieszkania stanowiące własność spółdzielni, zajmowane na podstawie stosunku najmu;
- 2) **gmin** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie: Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, w zarządzie jednostek podległych ministerstwu: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości, w zarządzie organów władzy państwowej, administracji państwowej, kontroli państwowej itp.;
- 5) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
  - może być właścicielem całej nieruchomości (np. indywidualny dom jednorodzinny),
  - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.
- 6) **towarzystw budownictwa społecznego;**
- 7) **pozostałych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.

7. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

— w zakresie liczby budynków – budynków nowo wybudowanych,

Data regarding the **number of using consumers of gas from gas-line** excluding consumers using collective gas-meters.

4. Data regarding the **consumption of gas from gas-line**, concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas-line network** in households (including also consumption in households conducting small-scale service activity) have been estimated on the basis of the prepayment system of charges.

Dwellings

5. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (e.g., employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (e.g., animal accommodations, caravans, ships, wagons).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data concerning the number of rooms in a dwelling also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms were located within a separately constructed dwelling and did not have an additional, separate access from the street, courtyard and from a common space in the building.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

6. As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:

- 1) **housing co-operatives** – owner-occupied or resident's dwellings, which include dwellings owned by the co-operatives, occupied on the grounds of rental relation;
- 2) **gminas** – dwellings which are owned by a gmina or a powiat (local self-government community), and also dwellings handed over to a gmina, but remaining at the disposal of units of public use such as: health care centres, social aid centres, units of education system, institutions of culture;
- 3) **workplaces** (of public and private sector);
- 4) **State Treasury** – dwellings remaining as the stock of: State Treasury Agricultural Ownership Agency, Military Housing Agency, under the management of units subordinated to the ministries of: National Defence, Internal Affairs and Administration, Justice, under the management of state authority organs, state administration, state control etc.;
- 5) **natural persons** – dwellings, the title of ownership of which belongs to a natural person (one or more), while this person:
  - can be the owner of the whole real estate (for example an individual detached house),
  - can have a share in a shared real estate, as the owner of a dwelling for example located in a building comprising of multiple dwellings included in a housing community. Dwellings in buildings of co-operatives were also included, for which a separate ownership title was established for the benefit of a natural person (natural persons) found in land and mortgage register.
- 6) **public building society;**
- 7) **other entities** – dwellings owned by institutions, constructing for profit – for sale, but not yet sold to natural persons or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, political parties, labour unions etc.

7. Data on **buildings completed** (by all investors) concerns:

- within the scope of the number of buildings
- newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings – newly built

— w zakresie kubatury budynków – budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

8. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

9. Informacje o efektach budownictwa indywidualnego dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalność gospodarczą), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

Edukacja i wychowanie

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji:

- w roku szkolnym 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych powstały 6-letnie szkoły podstawowe i 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa;
- w roku szkolnym 2002/03 zaczął funkcjonować system szkół ponadgimnazjalnych, obejmujący: 2-3 letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące, 3-letnie licea profilowane i 4-letnie technika oraz w roku szkolnym 2004/05 – dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające; ponadto do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się od roku szkolnego 2003/04 szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz od roku szkolnego 2004/05 – 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

2. W związku ze stopniowym wprowadzaniem reformy ustroju szkolnego, obok **szkół ponadgimnazjalnych** (dla absolwentów gimnazjum), działają jeszcze – do czasu zakończenia cyklu kształcenia – **szkoły ponadpodstawowe** (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej) oraz ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych (część szkół ponadpodstawowych została przekształcona w szkoły ponadgimnazjalne).

3. Prezentowane w dziale dane dotyczą: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, policealnych oraz szkół dla dorosłych.

4. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

5. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz (z wyjątkiem szkół wyższych) niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej i niepubliczne. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe** (łącznie ze specjalnymi), w tym:
  - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego,
  - b) szkoły filialne,
  - c) „małe szkoły”, organizowane od roku szkolnego 2001/02, prowadzące klasy I-III dla uczniów, którzy mają utrudniony dostęp do szkół (głównie ze względu na znaczną odległość od miejsca zamieszkania),
  - d) szkoły artystyczne ogólnokształcące bez uprawnień zawodowych.

Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/04 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego;

- 2) **gimnazja** (łącznie ze specjalnymi), w tym:
  - a) gimnazja sportowe i mistrzostwa sportowo-wego,

and expanded buildings (the expanded part only).

8. Information regarding completed dwellings concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces.

The division of dwellings into buildings of housing co-operatives, private buildings (i.e., realized by natural persons, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

9. Information regarding the results of private construction concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Education

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Act of 7 IX 1991 (consolidated text, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Act of 27 VII 2005 – Higher Education Law (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments.

As a result of introduction of new educational system:

- in 1999/2000 school year instead of 8-year primary schools, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools were established, education in which was compulsory;
- in 2002/03 school year a system of upper secondary schools, including: 2-3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools, 3-year specialized secondary schools, and 4-year technical secondary schools and in 2004/05 school year – for graduates of basic vocational schools – 2-year supplementary general schools and 3-year supplementary technical schools; moreover, upper secondary schools since 2003/04 school year cover art schools leading to professional certification and since 2004/05 school year – 3-year special job-training schools.

2. In relation to gradual introduction of school system's reform, besides **upper secondary schools** (for graduates of lower secondary schools), there are still operating – by the time of finishing the educational cycle – **upper secondary (post-primary) schools** (for graduates of 8-year primary school) and their sections, which are in the structure of upper secondary schools; a part of upper secondary (post-primary) schools was transformed into upper secondary schools.

3. Data, presented in the chapter are related to: pre-primary education, schools for children and youth as well as post-secondary schools and schools for adults

4. Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and natural persons.

5. Schools and establishments can be public, non-public and (with the exception of higher education institutions) non-public with the competence of public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the programme minimum as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can only administer public schools. Primary schools and lower secondary schools can be administered either as public schools, or non-public schools with the competence of a public school.

6. Schools for children and youth include:

- 1) **primary schools** (including special schools), of which:
  - a) sports schools and athletic schools,
  - b) branch schools,
  - c) "small schools" organized since 2001/02 school year, comprising grades I-III for children who have limited access (primarily due to distance from place of residence),
  - d) general art schools without professional certification.

Since 1 IX 2004 an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced for children at the age of 6 in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools); until school year 2003/04 children had a right to receive 1 year pre-primary education;

- 2) **lower secondary schools** of which:
  - a) lower secondary sport schools and athletic schools,

- b) gimnazja z oddziałami przysposabiającymi do pracy,
- c) gimnazja z oddziałami dwujęzycznymi;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące;
- 6) licea profilowane;
- 7) technika;
- 8) technika uzupełniająca;
- 9) szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe;
- 10) średnie szkoły zawodowe na podbudowie programowej szkoły podstawowej (technika, licea zawodowe i techniczne).

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie);
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych oraz kolegia nauczycielskie (w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata), prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie).

8. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie dziennej i wieczorowej oraz zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 6) licea profilowane dla dorosłych;
- 7) technika dla dorosłych;
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych;
- 9) średnie szkoły zawodowe dla dorosłych na podbudowie programowej szkoły podstawowej (technika i licea zawodowe).

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych lub w zakładach opieki zdrowotnej.

10. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego oraz szkół podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec poprzedniego roku szkolnego.

11. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych, wyższych oraz w szkołach dla dorosłych.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

1. Prezentowane w dziale dane w zakresie ochrony zdrowia obejmują informacje o działalności publicznej i niepublicznej służby zdrowia, z wyłączeniem **służby zdrowia resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji, a także służby zdrowia w zakładach karnych.**

Zakres i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, finansowanych ze środków publicznych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia reguluje ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135) z mocą obowiązującą od dnia 1 X 2004 r. Ustawa ta zastąpiła ustawę z dnia 23 I 2003 r. o pow- szechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, utworzonym z dniem 1 IV 2003 r., który zastąpił działającą od 1 I 1999 r. kasy chorych.

Na mocy obowiązujących przepisów pacjent ma prawo wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej, jak również – na podstawie skierowania od lekarza podstawowej opieki zdrowotnej – świadczeniodawcy ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych oraz szpitala. Skierowanie nie jest wymagane w przypadku świadczeń w zakresie m.in.: dermatologii, ginekologii, leczenia odwykowego, okulistyki, onkologii, psychiatrii, stomatologii.

2. Dane o **łóżkach w szpitalach** oraz pozostałych zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów (z pełnym wyposażeniem), zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Informacje o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc dziennego pobytu.

3. Zgodnie z ustawą z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408) z późniejszymi zmianami, działają **publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.**

Publicznym zakładem opieki zdrowotnej jest zakład

- b) *lower secondary schools with job-training sections,*
- c) *lower secondary schools with bilingual sections;*
- 3) *basic vocational schools;*
- 4) *general secondary schools;*
- 5) *supplementary general secondary schools;*
- 6) *specialized secondary schools;*
- 7) *technical secondary schools;*
- 8) *supplementary technical secondary schools;*
- 9) *art schools leading to professional certification;*
- 10) *vocational upper secondary (post-primary) schools (technical vocational secondary schools and general-technical secondary schools).*

7. Post-secondary schools – educating in day, evening or weekend form include:

- 1) *post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3 year);*
- 2) *foreign language teacher training colleges as well as teacher training colleges (in which graduates do not receive title of licentiate) conducted by education departments of voivodship marshals' offices;*
- 3) *colleges of social work (3-year).*

8. Schools for adults educating in day and evening as well as weekend form include:

- 1) *primary schools for adults;*
- 2) *lower secondary schools for adults;*
- 3) *basic vocational schools for adults;*
- 4) *general secondary schools for adults;*
- 5) *supplementary general secondary schools for adults;*
- 6) *specialized secondary schools for adults;*
- 7) *technical secondary schools for adults;*
- 8) *supplementary technical secondary schools;*
- 9) *vocational upper secondary (post-primary) schools for adults (technical secondary and vocational secondary schools).*

9. Special schools are organized for handicapped children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special departments or integration, mainstream, therapeutic and compensatory classes are established) as well as in special educational centres or health care institutions.

10. Data regarding pre-primary education as well as schools, concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the previous school year.

11. Extramural graduates occur only in post-secondary schools, tertiary education as well as schools for adults.

Health care and social welfare

1. The data presented in this chapter within the scope of health care include information concerning public and non-public activities of the **health care services excluding health care services of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as health service in prisons.**

The scope and conditions for providing health services, financed from public funds, the rules and procedure of financing them, and activity of the National Health Fund are governed by the Law on Health Care Services Financed from Public Funds dated 27 VIII 2004 (Journal of Laws No. 210, item 2135) with the effect from 1 X 2004. This law replaced the Law of 23 I 2003 on the Common Insurance in the National Health Fund, created on 1 IV 2003, which replaced the health funds, working since 1 I 1999.

According to regulations in power the patient has the right to choose basic health care doctor, nurse and midwife, as well as – on the basis of a referral from the basic health care doctor – provider of outpatient specialized health care services and hospital. The referral is not required for services in the scope of, among other, dermatology, gynaecology, addiction recovery, ophthalmology, oncology, psychiatry, dentistry.

2. Data regarding **beds in hospitals** and other in-patient units concern permanent beds in patient wards (fully equipped), either occupied or prepared to receive patients.

Information regarding **beds in general hospitals** do not include places (beds and incubators) for new-borns as well as places in day wards.

3. Public and non-public health care institutions are established on the basis of the Law on Health Care Institutions, dated 30 VIII 1991 (Journal of Laws No. 91, item 408) with later amendments.

utworzony przez: ministra lub centralny organ administracji rządowej, wojewodę lub jednostkę samorządu terytorialnego oraz publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych.

Niepublicznym zakładem opieki zdrowotnej jest zakład utworzony przez: kościół lub związek wyznaniowy, pracodawcę, fundację, związek zawodowy, samorząd zawodowy, stowarzyszenie, inną krajową albo zagraniczną osobę prawną lub osobę fizyczną, a także spółkę niemającą osobowości prawnej.

4. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyków w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykazano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz poradami udzielonymi w ramach praktyk lekarskich, a także w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

Do porad udzielonych w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej, oprócz porad udzielonych dla ogółu ludności, włączono także porady udzielone w przychodniach medycyny pracy.

Praktyki lekarskie: indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe to forma organizacyjna działalności m.in. ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ludności, także w ramach środków publicznych. Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne **wyłącznie w ramach środków publicznych.**

Dane o praktykach lekarskich wykazywane są łącznie z praktykami lekarskimi przeprowadzającymi badania profilaktyczne w zakresie służby medycyny pracy.

5. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek i punktów aptecznych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, np. w szpitalach, w sanatoriach.

6. Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późniejszymi zmianami).

Placówka zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Wyróżnia się placówki:

1) **wsparcia dziennego** – działające w najbliższym środowisku dziecka, wspierające funkcje opiekuńczo-wychowawcze, świadcząc opiekę dzienną i zapewniając dziecku: pomoc w nauce, organizację zabaw i zajęć sportowych. Dzieli się na:
– opiekuńcze – prowadzone w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego,
– specjalistyczne – realizujące program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w tym terapię pedagogiczną, psychologiczną, rehabilitację, resocjalizację;

2) **rodzinne** – tworzące wielodzietną rodzinę, umożliwiające całodobową opiekę i wychowanie np. licznemu rodzeństwu, zapewniające kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych;

3) **socializacyjne** – zapewniające całodobową opiekę, wychowanie i kształcenie oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb dziecka, zapewniające zajęcia korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne rekompensujące brak wychowania w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym – odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne;

4) **wielofunkcyjne** – zapewniające dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie poprzez realizację zadań przewidzianych dla placówki: wsparcia dziennego, interwencyjnej i socjalizacyjnej, a także łącząceienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka.

7. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zmianami).

Kultura. Turystyka. Sport

1. Do księgozbioru bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co naj-

A public health care institution is a facility established by a minister or a central body of the government administration, a voivod or local self-government entity as well as public medical university or public university conducting teaching and research activity in the field of medical sciences.

A non-public health care institution is a facility established by a church or religious association, employer, foundation, trade union, professional self-government, association or other domestic or foreign legal or natural person or by a company without legal personality.

4. Consultations provided by doctors and dentists in out-patient health care facilities are presented together with preventive examinations and with consultations provided as well as in admission rooms in general hospitals.

Other than consultations granted for the general population, consultations granted in the following out-patient departments are also included in consultations granted in basic and out-patient departments.

Medical practices: individual, individual specialized and group private practices are an organizational form of activity among others ambulatory health care service. The basis of this form of activity is the realization of health care services for the general population by private entities, as well as within the framework of public funds. Data concerning medical practices include those entities that render health care services **exclusively within the framework of public funds.**

Presented data concerning medical practices include medical practices conducted within the framework of occupational medical service.

5. Data concerning public pharmacies do not include pharmacies and pharmaceutical outlets in stationary health care institutions e.g., in hospitals and sanatoria.

6. Care and education centres for children and young people are presented in accordance with the Law of Social Welfare, dated 12 III 2004 (Journal of Laws No. 64, item 593, with later amendments).

Centres provide child 24-hour continual or periodical care and education as well as satisfy its essential living needs, of which emotional, social and religious. It also provide use of health care benefits and education for which children are entitled on the basis of separate regulations.

Differentiates centres, i.e.:

1) **daily assistance centres** – operate in the immediate vicinity of the child, supporting care and education obligations, providing daily care and help children to study, organizing plays and sports classes. There are divided into:

– care – run in the form of the interests groups, community centres, clubs, educational groups which help children with overcoming the educational difficulties and organizing the spare time,
– specialist – implementing the correctional or preventional psychological programme, including the pedagogical and psychological therapy, rehabilitation, resocialization;

2) **family centres** – forming a multichildren family which enables the 24-hours care and education to e.g. numerous siblings, providing education and disposing of development and school delays;

3) **socialization centres** – providing 24-hour care, education and satisfying essential needs, ensuring the correctional, compensational, logopedical and therapeutical classes, compensating the lack of education in the family and preparing for the social life, and for the handicapped children – appropriate rehabilitation and special classes;

4) **multipurpose centres** – providing daily and 24-hours care and education through implementing tasks assigned to the centres: daily assistance, intervention and socialization as well as institutions which join the daily and 24-hours therapeutical, interventional and social activities for the child and its family.

7. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions, for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Law of Social Welfare, dated 12 III 2004 (Journal of Laws No. 64, item 593 with later amendments).

Culture. Tourism. Sport

1. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

mniej jednego wypożyczenia.

2. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

3. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Wśród kin stałych wyróżnia się: **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multiplexy** – posiadające 8 sal i więcej

4. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

5. Termin **turystyka** – zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki – obejmuje czynności osób podróżujących w celach innych niż podjęcie pracy zarobkowej, tj. głównie w celach wypoczynkowych, służbowych, religijnych itp. i pozostających poza swoim codziennym środowiskiem nie dłużej niż 1 rok.

6. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. nie obejmuje pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych.

7. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

8. W informacjach o **miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu, itp.

9. Dane o klubach sportowych dotyczą głównie sportu, w tym sportu wyczynowego.

10. W kategorii **ćwiczących** jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia kilka dyscyplin sportu. W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych dyscyplin sportowych stosuje się różne granice wieku.

W kategorii **trenerów i instruktorów sportowych** jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli prowadzi zajęcia w kilku dyscyplinach sportu. W informacjach o miejscach noclegowych turystyki

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczyste przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych;

b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolniczej,
- d) innych osób prawnych.

2. **Powierzchnia gruntów leśnych** obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, plantazyny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

3. **Wskaźnik lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni

2. **Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as exhibits in museums.**

3. **Information regarding cinemas concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape). Among fixed cinemas one can distinguish miniplexes – equipped with 3 to 7 screens and multiplexes – equipped with 8 screens and more.**

4. **Information regarding the activity of cultural centres and establishments, clubs and community centres was compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.**

5. **Tourism, in accordance with the definition of the World Tourism Organization (WTO), includes activities of persons travelling for purposes other than that connected with earning income, i.e., mainly for recreational, work-related, religious and other purposes, and remaining outside their normal environment not longer than 1 year.**

6. **Tourist accommodation facilities include collective tourist accommodation establishments (i.e., do not include rooms for rent and agrotourism lodgings).**

7. **Foreign tourists using collective tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. Foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.**

8. **In data regarding the number of beds for tourists, places in temporary inactive facilities due to expansion, renovation, etc., are not included.**

9. **Data regarding sports clubs mainly concern sports, including record-seeking sports.**

10. **In the categories of exercisers, one person may be indicated more than once depending upon the number of disciplines practised. Persons exercising are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual disciplines.**

In the categories coaches and sports instructors one person may be indicated more than once depending upon the number of sports disciplines taught.

Forestry

1. **Information within the scope of forestry concerns:**

1) **public forests** owned by:

a) **the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:**

- **State Forestry Organizational Entity "State Forests" (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,**
- **nature protection units (national parks),**
- **organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency;**

b) **gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);**

2) **private forests** owned by:

- a) **natural persons,**
- b) **land held in common by all or part of the residents of a village,**
- c) **agricultural production co-operatives,**
- d) **other legal persons.**

2. **Forest land** includes area of forests as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- **covered by forest vegetation (wooded area),**
- **temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).**

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

3. **The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivod-**

Transport

1. Ogólne dane o **długości dróg publicznych** obejmują dane o drogach miejskich i zamiejskich o nawierzchni twardej i gruntowej.

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się, na podstawie znowelizowanych przepisów ustawy o drogach publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2001 r. Nr 106, poz. 668), na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi (poza krajowymi i wojewódzkimi) stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, stanowiące uzupełniającą sieć dróg (poza krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi) służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Do **dróg o nawierzchni gruntowej** zalicza się drogi o nawierzchni z gruntu rodzimego oraz utrwalone w wyniku specjalnych zabiegów i preparacji gruntu rodzimego przy pomocy mieszanin wykonanych z gliny, żwiru, żużla itp.

2. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **raną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

3. Dane o wypadkach drogowych, ze względu na niedostępność informacji według gmin, zestawiono według zasięgu działania komend policji.

Handel

1. Do **targowisk** zaliczono wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnotalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazary).

Za **targowiska sezonowe** uznano te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Finanse publiczne

1. Ogólne zasady finansów publicznych, gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, sprawozdawczości budżetowej oraz klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych regulują m.in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 VIII 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 170, poz. 1426),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 IX 2004 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 209, poz. 2132, z późniejszymi zmianami).

2. Na dochody **budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj.: podatek rolny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny,
- c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np.: z opłaty skarbowej, eksploatacyjnej,

Transport

1. *General data on length of public roads include data on urban and non-urban hard surface roads.*

Public roads are divided on the basis of amended provisions to the Law on Public Roads (Journal of Laws 2001 No. 106, item 668) into following categories: national, voivodship, powiat and gmina roads.

Powiat roads include roads (excluding national and voivodship roads), which link powiat capital cities with gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads are local roads complementing the road network (excluding domestic, voivodship and powiat roads) serving regional needs, excluding interior roads.

Hard surface roads include improved hard surface public roads (made of stone cube, clinker, concrete, stone and concrete slabs, bitumen) and roads with regular surface (macadam and boulder pavement).

Soil-surfaced roads are subsoil surfaced roads and roads hardened in special processes and preparations of subsoil utilising mixtures made of clay, gravel, slag, etc.

2. *Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.*

A road traffic accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A road traffic accident injury is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

3. *Data regarding road traffic accidents because of lack of information by gmina are presented by activity of police headquarters.*

Trade

1. *Marketplace is a separate ground including buildings (squares, streets, covered markets) with permanent or seasonal retail sales outlets or with devices designated for conducting trade activity on a stated day of week or every day (bazaar).*

Seasonal marketplaces are squares and streets where retail outlets operate up to 6 months in connection with active demand (e.g., holiday traffic at the seaside) and this kind of activity is renewed in following seasons.

Public finance

1. *The general principles of public finance, management of local self-government entities, budgetary reporting and classification of budget revenue and expenditure are regulated by the following legal acts:*

- *the Law on Public Finance, dated 26 XI 1998 (Journal of Laws No. 155, item 1014, with later amendments),*
- *the Law on Gmina Self-government, dated 8 III 1990 (Journal of Laws of 1996 No. 13, item 74, with later amendments),*
- *the Law on Powiat Self-government, dated 5 VI 1998 (Journal of Laws No. 91, item 578, with later amendments),*
- *the Law on Voivodship Self-government, dated 5 VI 1998 (Journal of Laws No. 91, item 576, with later amendments),*
- *the Law on Incomes of Local Self-government Entities, dated 13 XI 2003 (Journal of Laws No. 203, item 1966),*
- *the Regulation of the Minister of Finance, dated 19 VIII 2005, on budgetary statements (Journal of Laws No. 170, item 1426),*
- *the Regulation of the Minister of Finance, dated 20 IX 2004 on the detailed Classification of Revenue and Expenditure as well as receipts and payments as well as of resources from foreign sources (Journal of Laws No. 209, item 2132, with later amendments).*

2. *Revenue of local self-government entities budgets consist of:*

1) *own revenue, i.e.:*

- a) *revenue from the shares in receipts from personal and corporate income taxes,*
- b) *receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts (i.e., agricultural tax, tax on real estate, tax on means of transport, receipts from lump-sum taxation, inheritance and gifts, forest tax),*
- c) *receipts from fees established and collected on the basis of separate acts (i.e., from treasury, service, marketplace*

- targowej, podatku od czynności cywilno-prawnych,
  - d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego,
  - e) pozostałe dochody jednostek samorządu terytorialnego, np. opłaty administracyjne, opłaty miejscowe, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki za nieterminowo wnoszone opłaty;
- 2) dotacje celowe z budżetu państwa:
    - a) na zadania z zakresu administracji rządowej,
    - b) na zadania własne,
    - c) na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;
  - 3) dotacje otrzymane z funduszy celowych;
  - 4) pozostałe dotacje;
  - 5) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;
  - 6) subwencje ogólne z budżetu państwa przekazywane wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów (w tym część oświatowa).

3. Na wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się m.in.:

- 1) dotacje, w tym dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego, tj. zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych;
- 2) świadczenia na rzecz osób fizycznych;
- 3) wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym:
  - a) wynagrodzenia,
  - b) składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy,
  - c) zakup materiałów i usług;
- 4) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne.

Inwestycje i środki trwałe

1. Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące w 2005 r. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – MSR).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiedniej sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np. budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Podziału nakładów inwestycyjnych według podregionów i powiatów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

4. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów

- fees, tax on civil law transactions),
- d) receipts from property of local self-government entities,
- e) other receipts of local self-government entities (i.e., administrative fees, local fees, interest on funds deposited in bank accounts, interest on late payments);

- 2) appropriated allocations from the state budget of which for:
  - a) government administration tasks,
  - b) own tasks,
  - c) tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies;
- 3) allocations received from appropriated funds;
- 4) other allocations;
- 5) funds for the additional financing of own tasks from non-budgetary sources;
- 6) general subsidies from the state budget transferred to all local self-government entities for supplementing their own revenue (including educational tasks).

3. Expenditure of local self-government budgets include among others:

- 1) allocations including allocations for the organizational-legal entities operating in the budgets of local self-government entities, i.e.: budgetary establishments, auxiliary units, special funds and appropriated funds;
- 2) benefits for natural persons;
- 3) current expenditure of budgetary entities, of which:
  - a) wages and salaries,
  - b) contributions for social security and the Labour Fund,
  - c) purchase of materials and services;
- 4) property expenditure including investment expenditure.

Investments and fixed assets

1. Information regarding investment outlays was compiled according to the principles of the system of national accounts, according to the recommendations of “European System of Accounts 1995” (ESA).

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as land and water engineering constructions), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e.: detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that used in 2005 International Accounting Standards – IAS).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE rev. 1 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning, e. g. residential buildings, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The division of investment outlays by subregions and powiats was made on the basis of the actual location of the investment.

4. **Fixed assets** include means of work and other objects completed and ready, on the day of transfer for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land

uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2002, Nr 76, poz. 694) z późniejszymi zmianami.

5. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:

- przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.;
- po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w 2005 r. również wycenę według wartości godziwej w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR).

6. Podziału środków trwałych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności w układzie podregionów i powiatów dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

Podmioty gospodarki narodowej

Dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** obejmują podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z wyłączeniem osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

recognised since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with the Act on Accounting, dated 29 IX 1994 (uniform text, Journal of Laws 2002, No. 76, item 694) with later amendments.

5. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets at current book-keeping prices is understood, as of 31 XII within the scope of fixed assets designated for exploitation:

- before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994;
- after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;
- in 2005 also revaluation according to fair value in units that used International Accounting Standards (IAS).

6. The division of fixed assets by NACE rev. 1 sections by subregions and powiats was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Entities of the national economy

Data concerning **entities of the national economy** include entities registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON), i.e., legal persons, organizational units without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, excluding private farms in agriculture.